ҲАЛҚАРО ЎЗБЕК ПАЗАНДАЧИЛИК САНЪАТИ МАРКАЗИ

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ МУАССАСАЛАРИДА

“МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ ВА ТЕХНИКА ХАВФСИЗЛИГИ”

ТАЙЁРЛАДИ: - **Х. К. НАЗАРОВ, Н.Я. ЯКУБОВ**

Т.К. УМАРАЛИЕВ ЎЗБЕКИСТОН ОШПАЗЛАР УЮШМАСИ, ХАЛҚАРО ПАЗАНДАЧИЛИК МАРКАЗИ ЭКСПЕРТЛАРИ

Мехнат мухофазаси ва техника хафвсизлиги

Умумий қоидалар

Меҳнатни мухофаза қилиш техник, ташкилий ва хуқуқий тадбирларни ўз ичига олган тизим бўлиб, ишчи - хизматчилар организмига ишлаб чикариш жараёнида салбий таъсир кўрсатувчи жараёнлардан сакланишга йўналтирилган, ишлаб чикаришда содир бўлиши мумкин бўлган травматизм ва касбий касалликлар профилактикаси, шунингдек корхоналарда яхши мехнат шароитларини ташкил этиш шартларини ўз ичига олади.

Корхона рахбарияти замонавий техник-хавфсизлик анжомлари, санитария - гигиена талабларига жавоб берувчи, касбий касаллик келиб чикишини олдини олувчи барча нарсаларни жорий этишга мажбур хисобланади

2.ИШ БОШЛАНИШИДАН ОЛДИН ХАВФСИЗЛИК ТАЛАБЛАРИ:

- МАХСУС САНИТАР КИЙИМЛАРИНИНГ БАРЧА ТУГМАЛАРИ ҚАДАЛГАН БЎЛИШИ КЕРАК.

- КИЙИМГА ТЎНОҒИЧ, ИГНА ҚАДАШ, ЧЎНТАКЛАРДА ЎТКИР ВА СИНУВЧИ НАРСАЛАР БЎЛМАСЛИГИ КЕРАК.

- БАРЧА АСБОБ-УСКУНАЛАР СОЗЛИГИНИ ТЕКШИРИШ, ЙЎЛАКЛАРЛАР ЎТИШ УЧУН ОЧИҚ БЎЛИШИ КЕРАК.

- СТЕЛЛАЖЛАР ВА ЖИХОЗЛАРНИ МУСТАХКАМ ЎРНАТИЛГАНЛИГИ,

- ЭЛЕКТР ЎТКАЗГИЧЛАРНИНГ ЁПИҚ БЎЛИШИ,

- ПОЛ ТЕКИС, ЎНҚИР-ЧЎНҚИРСИЗ ВА СИРҒАНЧИҚ БЎЛМАСЛИГИ КЕРАК,

- ҚУВУР ВА ЎРАЛАР ОҒЗИ БЕРК БЎЛИШИ КЕРАК.

- ЁҚИШ ВА ЎЧИРИШ МОСЛАМАЛАРИ ДОИМ СОЗ БЎЛИШИ.

- СУВ ТАЬМИНОТИ БЎЛИШЛИГИ.

- ГАЗ ГОРЕЛКАЛАРИ ВА РАМПАЛАРИ СОЗЛАНГАН ХОЛАТДА БЎЛИШИ.

- ЖИХОЗЛАР НОСОЗЛИГИ АНИҚЛАНГАНДА РАХБАРИЯТГА ТЕЗДА ХАБАР БЕРИШ.

3. ИШ ЖАРАЁНИДА ХАВФСИЗЛИК ТАЛАБЛАРИ:

- ЙЎРИҚНОМАДАН ЎТГАН ЖИХОЗДА ИШЛАШ КЕРАК.
- ЎЗ ИШИНИ БОШҚА ИШЧИГА ТОПШИРМАСЛИК.
- ХИЗМАТ ХОНАЛАРИДА, ЙЎЛАКЛАРДА , БАЛКОНЛАРДА ВА РУХСАТ ЭТИЛМАГАН ЖОЙЛАРДА ЧЕКИШ ТАЪҚИҚЛАНАДИ.
- ЭЛЕКТР ТАРМОҒИГА УЛАНГАН БАРЧА ЖИХОЗЛАРНИ НАЗОРАТСИЗ ҚОЛДИРМАСЛИК КЕРАК.
- ОШХОНА БИНОСИГА БЕНЗИН, КЕРОСИН ВА БОШҚА ЁНУВЧИ МОДДАЛАРНИ ОЛИБ КИРИШ ТАЪҚИҚЛАНАДИ.
- ИШ ЖОЙИНИ ТОЗА САҚЛАШ, ПОЛГА ТЎКИЛГАН ВА СОЧИЛГАН НАРСАЛАРНИ ТЕЗДА ТОЗАЛАБ ОЛИШ.

- КЎЧМА ЖИХОЗЛАР ВА ИШЧИ СТОЛЛАР, СТЕЛЛАЖЛАР, ТАРАЛАР БИЛАН ЙЎЛНИ ТЎСМАСЛИК

- ИССИҚ ЖИХОЗЛАР ОЛДИДА ДОИМО МАХСУС ТЕРМОҚЎЛҚОПЛАР ВА УШЛАГИЧЛАР БЎЛИШИ.

- БАРЧА КРАНЛАР ЖЎМРАГИНИ ОХИСТА БУРАШ

- ЁҒОЧ, БОЧКА ВА ТУНУКА ТАРА ИДИШЛАРИНИ МАХСУС ОЧҚИЧ БИЛАН ОХИСТА ОЧИШ, ПРОБКАЛИ БОЧКАЛАРНИ ОЧИШДА МАХСУС ГАЙКАЛИ ОЧҚИЧЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ.

- МАХСУЛОТЛАРНИ МУСТАХКАМ ТАРАЛАРДА ТАШИШ, МУЗНИ МАХСУС ҚЎЛҚОПДА УШЛАШ.

- МАХСУЛОТЛАРНИ ТАШИШ ЖАРАЁНИДА ҚЎЛДА ПИЧОҚ, КЕСУВЧИ ВА БОШҚА ЎТКИР УЧЛИ АСБОБЛАР БЎЛМАСЛИГИ.

- ҚАЙНОҚ МАХСУЛОТЛАРНИ ИДИШЛАРДА ТЎЛДИРИБ ТАШИМАСЛИК,

- ҚОЗОН, ТОҒАРА, ПРОТИВЕНЛАРНИ МУСТАХКАМ ЖОЙГА ҚЎЙИШ.

- ПИЧОҚ ЧАҚЛАШ ЖАРАЁНИДА ЭХТИЁТ БЎЛИШ ВА ЁНИДА БОШҚАЛАРНИНГ БЎЛМАСЛИГИ.

- ИШ ЖАРАЁНИДА ЯШИК, БОЧКА, ЖИХОЗЛАР ВА БОШҚА НАРСАЛАР УСТИГА ЎТИРИШ ТАЪҚИҚЛАНАДИ.

- ЮВУВЧИ ВА ДЕЗИНФЕКЦИЯЛОВЧИ ВОСИТАЛАРНИ ФАҚАТ РУХСАТ ЭТИЛГАНЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

- ЭЛЕКТР ЖИХОЗЛАРДА ИШЛАШДА ТОК УРИШНИ СЕЗГАНДА, КУЙГАН ХИД ВА ХОС БЎЛМАГАН ШОВҚИН ХОСИЛ БЎЛГАНДА ДАРХОЛ ЎЧИРИШ ВА БУ ХАҚИДА РАХБАРИЯТГА ХАБАР БЕРИШ.

4.АВАРИЯ ХОЛАТЛАРИДА ХАВФСИЗЛИК ЧОРАЛАРИ

- ЖИХОЗ БУЗИЛГАНДА ИШНИ ДАРХОЛ УНИ ЎЧИРИШ, ЭЛЕКТР, ГАЗ, СУВ ТАЪМИНОТИНИ ТЎХТАТИШ.

- АВАРИЯ ХОЛАТИ РЎЙ БЕРГАНДА АТРОФДАГИЛАРНИ ДАРҲОЛ ОГОХЛАНТИРИШ ВА БУ ХАҚИДА РАХБАРИЯТГА ХАБАР БЕРИШ.

- ГАЗ ХИДИ СЕЗИЛГАНДА БУРУН ВА ОҒИЗНИ НАМЛАНГАН СОЧИҚ БИЛАН ЁПИБ, ОЙНА ВА ЭШИКЛАРНИ ОЧИБ, ХОНАНИ ШАМОЛЛАТИШ, ВЕНТЕЛЛАРНИ ЁПИШ, ЭЛЕКТР ВА ЁРИТИШ АСБОБЛАРИНИ ЎЧИРИШ, ОЧИҚ ОЛОВДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА ГАЗ АВАРИЯ ХИЗМАТИНИ ЧАҚИРИШ.

- ИШ ЖАРАЁНИДА ИШЧИ - ХОДИМ ТРАВМА ОЛГАНДА, БИРДАНИГА МАЗАСИ БЎЛМАЙ ҚОЛГАНДА ЁКИ ЗАХАРЛАНГАНДА ТЕЗ ТИББИЙ ЁРДАМ КЕЛГУНЧА БИРИНЧИ ЁРДАМ КЎРСАТИШНИ БИЛИШ.

Иш жараёни вақтида: Идиш хажмининг 2/3 қисмигача суюқлик қуйилади, Суюқлик қайнагандан сўнг оловни меъёрлаштириш, иссиқ суюқликкли идишларни кўтаришда махсус ушлагичлардан фойдаланиш, Суюқликни ташиш вақтида қопқоғини ёпманг, иссиқ суюқликкли идишни текис жойга қўйинг,

Авария холати рўй берганда: Тери куйганда муздек оқар сув билан ювиб чой содаси, тузсиз ёғ, ғоз ёки облепиха ёғи суртиш керак, дархол рахбариятга хабар бериб шифокорга мурожат этиш керак.

Покраснение кожи
в области
повреждения
Ожог первой степени
Кожа красная,
присутсвуют
волдыри
Ожог второй степени
Повреждены
ткани под кожей
(мышцы, связки,
кости)
Ожог третьей степени

5.ИШ КУНИ ЯКУНИДА ҚУЙИДАГИЛАР БАЖАРИЛАДИ

- ОЙНАЛАРНИ ВА ФОРТОЧКАЛАРНИ ЁПИШ

- ЭЛЕКТР УСКУНАЛАРИНИ АСОСИЙ ЭЛЕКТОР ТАРМОҒИДАН ЎЧИРИШ

- ХОНАНИ КЎЗДАН КЕЧИРИШ

- ЧИРОҚ, РАДИОЛАРНИ ЎЧИРИШ.

- ЭШИКНИ ҚУЛФЛАБ, КЕРАК БЎЛСА МУХРЛАШ, КАЛИТНИ ҚЎРИҚЛАШ ХИЗМАТИ ХОДИМЛАРИГА ЎРНАТИЛГАН ТАРТИБДА ТОПШИРИШ.

Ёнғинга карши чора – тадбирлар

Ўзбекистон Республикаси Ички Ишлар Вазирлигининг ёнгин хавфсизлиги Бош Бошкармаси томонидан ва унинг жойлардаги шахар, туман бўлимлари томонидан назорат қилинади.

Ёнғин содир бўлган захоти 101 га ва газ жихозлари билан ишлайдиган корхоналар 104 телефони оркали хабар беришлари керак.

Ёнгин хавфсизлиги учун жавобгар шахс ошхона мудири хисобланади. **Хизмат хоналар учун ёнғин хавфсизлиги қоидаларига барча ходимлар қатъий риоя этишлари мажбур.**

ЭЪТИБОРИНГИЗ УЧУН РАХМАТ!